

DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE
KANSEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 mei 2018 betreffende de organisatie van een gemeentelijke volksraadpleging en een volksraadpleging in het district, en betreffende de samenstelling en de werking van de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen
- Tweede principiële goedkeuring

Samenvatting

In uitvoering van het decreet over het lokaal bestuur, zoals gewijzigd bij decreet van 17 februari 2023 wijzigt het besluit van de Vlaamse Regering van 18 mei 2018 betreffende de organisatie van een gemeentelijke volksraadpleging en een volksraadpleging in het district, en betreffende de samenstelling en de werking van de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen, (hierna BVR Volksraadpleging).

De wijziging faciliteert de digitalisering van de initiatieffase van de volksraadpleging zodat het verzoekschrift en de petitie lijst of -lijsten op om het even welke drager kunnen opgemaakt en bezorgd worden. De verzoeker kan kiezen voor één of meerdere analoge dan wel digitale petitie lijst of -lijsten, of een combinatie van de twee. De indiening van het verzoek gebeurt via een beveiligde zending.

1 SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Kanselarij en Bestuur

Beleidsveld: Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid

Beleidsdoelstelling: Het ontwerp van besluit zorgt ervoor dat het BVR Volksraadpleging van 18 mei 2018 en het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur op mekaar zijn afgestemd, en dat tegemoet gekomen wordt aan de digitale realiteit en het ondersteunen van de lokale besturen als labo's van lokale burgerparticipatie.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Wetgevingstechnisch- en taaladvies

Het bijgevoegde ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingstechnisch- en taalkundig advies nr. 2022/451 van 25 november 2022.

Vorige beslissing

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurd op 3 maart 2023 met het oog op het inwinnen van de adviezen van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens en de Gegevensbeschermingsautoriteit, en indien deze adviezen geen aanleiding gaven tot aanpassing van de teksten, met het oog op het inwinnen van het advies van de Raad van State (VR 2023 0303 DOC.0186).

Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

De Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (hierna VTC) heeft op 21 maart 2023 advies uitgebracht bij dit voorontwerp van besluit (advies nr. 2023/039).

In haar advies besluit de VTC dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:

- *de rechtvaardigingsgrond toevoegen aan het Ontwerp of de nota (luik 2);*
- *verduidelijken wat bedoeld wordt met het “verwerken” van een verzoek (luik 3);*
- *de verwerkingsverantwoordelijke opnemen in het Ontwerp in afwachting van een aanpassing van het decreet (luik 4);*
- *de verwerking van de geboortedatum schrappen of verantwoorden (luik 5);*
- *de maximale bewaartermijn opnemen in het Ontwerp, minstens criteria opnemen die toelaten om de maximale bewaartermijn te bepalen (luik 5);*
- *de nodige maatregelen nemen voor de juistheid van de gegevens (luik 6);*
- *de transparantiemaatregelen uitwerken (luik 7);*
- *de nodige beveiligingsmaatregelen te nemen (luik 8).*

In wat hierna volgt wordt puntsgewijs ingegaan op de verschillende opmerkingen van de VTC.

De rechtvaardigingsgrond toevoegen aan het Ontwerp of de nota

In haar advies van 19 april 2022 bij het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur (advies nr. 2022/041) formuleerde de VTC een gelijkaardige opmerking, nl. om de rechtvaardigingsgrond op te nemen in de artikelsgewijze memorie van toelichting. Hieraan werd voldaan door de memorie van toelichting in die zin aan te passen. Bijkomende verduidelijking aan het ontwerpbesluit lijkt in die zin overbodig.

Verduidelijken wat bedoeld wordt met het “verwerken” van een verzoek

Wat bedoeld wordt met het “verwerken” van een verzoek blijkt voldoende duidelijk uit de bepalingen van artikelen 313 en 315 van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur. Hieruit blijkt dat het college van burgemeester en schepenen onderzoekt of het verzoekschrift voldoet aan de vereisten vermeld in artikel 305, 306, 307, 310, 311 en 312 van het decreet en of het verzoek is gesteund door een voldoende aantal geldige handtekeningen.

De verwerkingsverantwoordelijke opnemen in het Ontwerp in afwachting van een aanpassing van het decreet

In voormeld advies van 19 april 2022 bij het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur formuleerde de VTC dezelfde opmerking. Zoals de VTC zelf aanhaalt in haar advies bepaalt artikel 310 van het decreet over het lokaal bestuur nochtans dat *“Elk verzoek om een volksraadpleging te houden, op initiatief van de inwoners van de gemeente, wordt gericht aan het college van burgemeester en schepenen”*. Artikel 310 maakt dus duidelijk dat telkens zo een verzoek is gericht aan het college, de verwerkingsverantwoordelijke het college is.

De verwerking van de geboortedatum schrappen of verantwoorden

De redenering van de VTC kan in zekere zin worden bijgetreden, omdat de geboortedatum inderdaad af te leiden valt uit het rijksregisternummer. Evenwel, deze opmerking heeft betrekking op artikel 311 van het decreet over het lokaal bestuur, zoals gewijzigd door het decreet van 17 februari 2023 (waarbij “rijksregisternummer” werd toegevoegd). Vooreerst valt dit buiten de scope van de adviesaanvraag: in het (ontwerp)besluit zelf wordt nergens melding gemaakt van “geboortedatum”. Verder kan worden meegegeven dat hiervan ook geen opmerking werd gemaakt in voormeld advies van de VTC van 19 april 2022 bij het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur.

De maximale bewaartermijn opnemen in het Ontwerp, minstens criteria opnemen die toelaten om de maximale bewaartermijn te bepalen

In voormeld advies van 19 april 2022 bij het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur formuleerde de VTC reeds een gelijkaardige opmerking. De Vlaamse Regering besliste toen om deze aanbeveling niet te volgen. De bewaartermijn van bestuursdocumenten wordt immers geregeld door het Bestuursdecreet van 7 december 2018. Artikel III.87 Bestuursdecreet bevat de criteria volgens dewelke de termijnen worden bepaald. Het betreft de manier bij uitstek waarop binnen het Vlaamse bestuurslandschap de bewaring van gegevens wordt bepaald. Het komt niet opportuun voor om hiervan in voorliggend besluit van af te wijken.

De nodige maatregelen nemen voor de juistheid van de gegevens

Vooreerst is het niet duidelijk wat de VTC met deze opmerking precies bedoelt. De persoonsgegevens worden door de initiatiefnemers en iedereen die het verzoekschrift heeft ondertekend, aan het lokaal bestuur overhandigd met het oog op een specifieke doeleinde, namelijk de organisatie van een volksraadpleging. Overeenkomstig artikel 315 van het decreet over het lokaal bestuur onderzoekt het college van burgemeester en schepenen of het verzoek gesteund is door een voldoende aantal geldige handtekeningen. Naar aanleiding van dat onderzoek schrapt het college van burgemeester en schepenen de handtekeningen van de personen voor wie de verschaft gegevens ontoereikend zijn om de toetsing van hun identiteit mogelijk te maken.

Bovendien wordt de verplichting dat persoonsgegevens juist moeten zijn en zo nodig moeten worden geactualiseerd al opgelegd door artikel 5, lid 1, onder d) AVG. Het is niet noodzakelijk om dit nog eens in dit ontwerpbesluit op te nemen.

De transparantiemaatregelen uitwerken en de nodige beveiligingsmaatregelen te nemen

Het grondwettelijk beginsel van de lokale autonomie brengt mee dat het in eerste instantie toekomt aan de lokale besturen om, in overleg met hun DPO, te bepalen/regelen hoe ze de verwerkingen concreet organiseren. Het komt aan de verwerkingsverantwoordelijken toe om de nodige maatregelen te nemen en deze ook te kunnen aantonen (verantwoordingsplicht). Daarbij is het mogelijk dat de lokale besturen de AVG op een verschillende manier toepassen. Binnen het gegevensbeschermingsrecht wordt aangenomen dat er niet één enkele oplossing of manier van

werken mogelijk is, maar dat een verwerkingsverantwoordelijke meerdere mogelijkheden daartoe heeft.¹

Omwille van bovenstaande redenen wordt het standpunt van de VTC **niet gevolgd** en geeft het advies **geen aanleiding** tot tekstaanpassingen.

Gegevensbeschermingsautoriteit

Gelet op het uitzonderlijk grote aantal adviesaanvragen dat momenteel bij de Autoriteit wordt ingediend en bij gebrek aan voldoende personele middelen, besliste het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit op de zitting van 27 april 2023 om te verwijzen naar het standaardadvies nr. 65/2023 van 24 maart 2023 betreffende de redactie van normatieve teksten (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/advies-nr.-65-2023.pdf>).

In dit algemene advies wordt gewezen op de belangrijkste eisen waaraan elke norm die de verwerking van persoonsgegevens regelt, moet voldoen.

De Vlaamse Regering meent dat het voorliggende ontwerpbesluit, in combinatie met de regeling in het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, en de AVG-regelgeving, de betrokkenen toelaten om duidelijk te kunnen begrijpen welke verwerkingen met hun gegevens zullen worden uitgevoerd en onder welke omstandigheden die verwerkingen zijn toegestaan.

Dit standaardadvies geeft **geen aanleiding** tot tekstaanpassingen.

2 INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Bij de wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur door het decreet van 17 februari 2023 gebeurden enkele aanpassingen om de initiatieffase van de volksraadpleging, naast de bestaande analoge regeling, via een digitaal traject mogelijk te maken. Daaruit volgt dat ook het BVR Volksraadpleging hieraan moet aangepast worden. De wijzigingen betreffen de opmaak en indiening van het verzoekschrift en de petitielijst(en).

Overeenkomstig de principiële goedkeuring van 3 maart 2023, is advies ingewonnen bij de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens en de Gegevensbeschermingsautoriteit.

Deze adviezen hebben geen aanleiding gegeven tot aanpassingen aan het ontwerpbesluit. Evenwel wordt artikel 4 van voorliggend ontwerp van besluit gewijzigd, in die zin dat zowel dit besluit als de artikelen 60 en 61 van het decreet van 17 februari 2023 tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur in werking zullen treden op 1 oktober 2023. Dit om te vermijden dat de toepassing van dit besluit lopende initiatieven zou doorkruisen en de geldigheid van de indiening van het verzoekschrift of petitielijst zou kunnen aantasten.

Het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering wordt hierbij voor tweede principiële goedkeuring voorgelegd.

¹ Dit standpunt is in lijn met eerder ingenomen standpunten van de Vlaamse Regering. Zie onder meer de nota van de Vlaamse Regering over het decreet van 17 februari 2023 tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor een nadere toelichting bij de inhoud van voorliggend ontwerp van besluit wordt verwezen naar de nota aan de Vlaamse Regering bij de principiële goedkeuring (VR 2023 0303 DOC.0186/1BIS).

3 BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Toelichting

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen financiële impact.

Inspectie van Financiën

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën is verleend op 6 december 2022.

Begrotingsakkoord

Het begrotingsakkoord is niet vereist.

B. ESR-TOETS

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen ESR-impact.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft volgende weerslag op de lokale besturen:

- Personeel: er is geen bijkomende inzet van het in dienst zijnde personeel of een eventuele werving van extra personeel nodig. Er kunnen weliswaar meerdere petitielijsten worden ingediend, maar de controle van de handtekeningen op de lijst(en) die wordt aangeleverd op een digitale drager kan aan de hand van het rijksregisternummer geautomatiseerd verlopen. Dit betekent een efficiëntiewinst ten opzichte van de huidige situatie.
- Werkingsuitgaven: wat de beveiligde zending betreft kan het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering mogelijks een beperkte weerslag hebben op de lopende uitgaven van de lokale besturen. Lokale besturen kunnen gebruik maken van reeds bestaande digitale toepassingen die voldoen aan de voorwaarden die worden opgelegd in dit voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering (bijvoorbeeld indien zij reeds beschikken over een digitaal loket). Indien het lokaal bestuur ervoor opteert om nieuwe of bijkomende initiatieven inzake beveiligde zending/digitale tools te nemen, kan dit extra uitgaven of investeringen met zich meebrengen.
- Investerings en schulden: Zie hierboven.
- Ontvangsten: Er worden geen bijkomende financiële middelen aan de lokale besturen ter beschikking gesteld.

Conclusie: Het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering kan een beperkte weerslag hebben op de lokale besturen, voor wat betreft werkingsuitgaven en investeringen voor geschikte digitale toepassingen.

4 VERDER TRAJECT

Het voorontwerp van besluit wordt na de tweede principiële goedkeuring voor advies voorgelegd aan de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen. Na verwerking van het advies van de Raad van State zal het ontwerp van decreet geagendeerd worden voor definitieve goedkeuring.

5 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar tweede principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 mei 2018 betreffende de organisatie van een gemeentelijke volksraadpleging en een volksraadpleging in het district, en betreffende de samenstelling en de werking van de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen;
- 2° de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen te gelasten om over het voormelde voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen,

Bart SOMERS